

Plenum

Torsdag 23.5.2024 kl. 16.00—20.41

2.3. Muntlig fråga om finansieringen av social- och hälsovårdstjänster (Peter Östman kd)

Muntligt spörsmål MFT 104/2024 rd

Muntlig frågestund

Talman Jussi Halla-aho: Ledamot Östman, varsågod.

Debatt

16.26 **Peter Östman kd:** Arvoisa puhemies! Vuosi sitten THL:n pääjohtaja Salminen kritisoi edellisen hallituksen vanhushoidon hoitajamitoituksen kiristämistä. Salmisen mukaan tiukka hoitajamitoitus pakotti hyvinvointialueet hankkimaan kalliita ostopalveluja, ja se on ollut todella kallista. Jos mitoitukset olisivat vähän sallivampia ja alueilla voidaan käyttää omaa harkintaa, painetta tähän suuntaan olisi ollut vähemmän ja rahaa olisi kulunut vähemmän. Ympäri vuorokautisen palveluasumisen henkilöstömitoitus oli 0,65 työntekijää vanhusta kohti. Nyt kehysriihessä tehdyllä päätöksellä hallitus laskee mitoituksen 0,6 työntekijään. [Aki Lindén: Ja ottaa rahat pois!] Hoitajamitoituksen laskulla hallitus tavoittelee tuntuvia säästöjä sosiaali- ja terveydenhuollon menoihin, joiden suitsiminen — huom. suitsiminen, ei leikkaaminen — [Naurua vasemmalta] on keskeistä valtiontalouden tasapainottamisessa. — Te ette näköjään osaa suomea, vaikka se on teidän oma äidinkielenne.

Eikö tämä päätös osaltaan hillitse [Puhemies koputtaa] hyvinvointialueiden kustannusten kasvua [Puhemies koputtaa] — kustannusten kasvua? [Timo Harakka: Ja EU-rahast menetettiin! — Juha Mäenpää: Mitkä EU-rahast?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ikonen, olkaa hyvä.

16.27 **Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Linkitän tämän kysymyksen tuohon edelliseen kysymykseen, kun puhutaan tästä kokonaisuudesta. On totta, että hyvinvointialueiden menojen kasvuun vaikuttaa palkkaratkaisu, siihen vaikuttaa inflaatio, siihen vaikuttaa vaikkapa vuokratyön käyttö mutta yhtä lailla myöskin se, kun on tehty tällainen massiivinen hallinnon uudistus. Esimerkiksi tähän alkuvaiheeseen liittyy palkkaharmonisaatio, joka on tuonut kustannuksia. Siellä on paljon tällaisia muutosvaiheen kustannuksia, ja vaikkapa tietojärjestelmistä ja muista tulee tällaisia isoja menoeriä tähän alkuvaiheeseen. Kun viime kaudella käsiteltiin näitä kustannuksia, niistä todettiin, että tällä vuosikymmenellä tämä malli ei riitä niitä ratkaisemaan, tämä ei tuo siihen rahojen riittävyyteen vielä ratkaisuja. Eli tästä lähtee oikeastaan tämä kokonaisuus.

Punkt i protokollet PR 54/2024 rd

Ja kun tähän yhdistää myöskin tämän edellisen hallituksen normeja lisäävät ja hyvinvointialueitten liikkumavaraa vähentävät ratkaisut, niin siihen liittyy juuri tämä kysymys, mitä edustaja Östman tässä kysyi. Silloin kun kavennetaan sitä ja sidotaan kädet, niin siellä hyvinvointialueilla ei enää ole ratkaisuja. Totta kai, hyvää hoitoa me kaikki tavoittelemme, hyviä palveluita, oikea-aikaista hoitoonpääsyä, mutta annetaan sinne hyvinvointialueille tilaa hakea niitä parhaita ratkaisuja, [Puhemies koputtaa] myöskin uusia toimintamalleja päästä siihen tavoitteeseen. [Aki Lindén: Mutta otetaan rahat pois! — Suna Kymäläinen: Eikä päästetä siihen alkuun!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Forsgrén, olkaa hyvä.

16.29 Bella Forsgrén vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus tekee tosiasiallisesti leikkauksia sosiaali- ja terveyspalveluihin. Teidän tuoreen julkisen talouden suunnitelmanne mukaan hallitusohjelmassa ja muilla päätöksillä hyvinvointialueiden rahoitus vähenee nettomääräisesti 685 miljoonaa euroa. [Suna Kymäläinen: Paitsi KD suit-sii!] Jos tämä ei ole leikkaus, niin mikä se sitten on? [Vasemmalta: Suitsiminen!]

Nämä leikkaukset murentavat Suomen sote-palveluiden pohjaa ja vaarantavat kansalaisten lakisääteisiä palveluita. Esimerkiksi leikkaukset kohdistuvat vammaisiin, ikäihmisiin ja muihin paljon palveluita tarvitseviin ihmisiin.

Esimerkiksi perusterveydenhuollon hoitotakuun pidentäminen 14 päivästä kolmeen kuukauteen on surullinen esimerkki aika huonosta lainsäädännöstä, jolla ei päästä edes omiin tavoitteisiin. Olenkin erittäin huolissani siitä, mitä palveluitten laatu ja taso tulevat tulevaisuudessa olemaan.

Tästä hoitotakuusta olisinkin kysynyt teiltä, pääministeri: mihin asiantuntijalausuntoon tai kantaan tämä hoitotakuun murentaminen perustuu, koska minulla ei ole tiedossa ketään, joka sitä kannattaisi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.30 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustelimme tästä hoitotakuusta viime kyselytunnilla todella pitkään, ja mitään uutta kerrottavaa minulla ei ole. [Vasemmalta: Olipa yllätys!] Toistan vaan sen, että 14 vuorokauden hoitotakuu tuli voimaan 1.9. viime vuonna, eli se ei ole ollut voimassa vielä kovin pitkään. [Krista Kiuru: Joo, ja sen takia se ei voi aiheuttaa kaikkia ostopalvelukustannuksia!]

Muistutan myös, että meillä rahoitetaan hoitoonpääsyä edelleenkin elvytyspaketista ja kestävä kasvun ohjelmasta. Tavoitteena on, että pääsy seitsemässä vuorokaudessa toteutuisi 80-prosenttisesti. Mutta tämä arvioidaan vasta viimeisellä kvartaalilla vuonna 2025, ja tähän on hyvinvointialueille myönnetty rahoitusta yhteensä lähes 169 miljoonaa euroa. Eli tämä projekti jatkuu edelleen, tähän on edelleen myönnetty hankerahoitusta, edelleen tällä RRP-rahoituksella pyritään tähän hoitotakuun pienenemiseen, [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Sitä kysyttiin, että kenen lausuntoon se perustuu!] ja tarkastelemme tilannetta uudestaan sitten vuonna 2025 viimeisellä kvartaalilla. [Aki Lindén: Sehän on se sama, mitä perussuomalaiset vastusti!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 54/2024 rd

16.31 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te, pääministeri, olette kyselytunnilla useinkin onnistuneet kaikenlaisia sote-sammakkoja päästämään suustanne. Yksi, mikä särähti korvaani, oli jo taannoin se, että te luulitte, että sote-asioista vastuussa onkin Juuson sijasta ministeri Ikonen. Pidin sitä aika erikoisena teiltä. Te viime kyselytunnilla, kun kysyimme näitä asioita, viimeksi väititte, että hoitotakuusta luovutaan nimenomaan sen takia, että hoitojonot ovat kasvaneet, mikä osoittautui jo kyselytunnilla paikkaansa pitämättömäksi. Te esitte, että hallitus ei leikkaa sotesta, vaan lisää merkittävästi rahoitusta. Te lisäätte rahoitusta, mutta ette niin paljon kuin soten tarvitsisi saada, [Jani Mäkelä: Kuka niin väitti? — Juho Eerola: Enemmän kuin edellinen hallitus!] ja te myös kerroitte täällä, että sote-uudistus on näiden kaikkien kulujen syy. Nämä ovat sellaisia väitteitä, että teiltä, pääministeri, olettaisi vähän vähemmän ylimielisyyttä. Jos virheitä sattuu, ne myönnetään avoimesti ja mennään eteenpäin. [Antti Kurvinen: Juuri näin! — Puhemies koputtaa] Te täällä ihmettelette [Puhemies: Ja kysymys!] ja luulette, että me olemme niin tyhmiä.

Kysynkin nyt, pääministeri, teiltä: [Puhemies koputtaa] oletatteko te, että oppositiossa ei ole kaikkea tietoa [Puhemies koputtaa] käytettävissä ja että me luulemme todella, että nämä teidän väitteenne voisivat pitää paikkansa? [Juho Eerola: Tietopalvelulta mitä saatte, niin nekin salaatte!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.32 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): En oletta. — Siis en oletta. Se oli vastaus siihen kysymykseen.

Ja näihin, mitä taas jälleen kerran luettelitte, minä mielestäni olen vastannut jo useampaan otteeseen. Mutta minä haluan palauttaa tämän saivartelun lisäksi sen ison kuvan teidän mieleenne, [Vasemmalla: ”Saivartelu!”] että mitä me yritämme tässä yhdessä hyvinvointialueiden kanssa ratkoa. [Timo Harakka: Onko totuus saivartelua?] Ja hyvinvointialueiden eli sote-alueiden rahoitus ja ohjaus kuuluvat ministeri Ikoselle, [Krista Kiurun välihuuto] — se kuuluu ministeri Ikoselle — se on aivan päivänselvää. Tiedän kyllä, mikä on ministerien työnjako. [Krista Kiuru: Katsotaan pöytäkirjasta!]

Mutta voin edelleen ja haluan vakuuttaa sen nimenomaan suomalaisille ihmisille, että siitä huolimatta, vaikka meidän valtiomme taloustilanne on niin vaikea, me haemme koko ajan ratkaisuja siihen, mistä me saamme lisää tuloja, mutta myöskin siihen, että niillä veroeuroilla, siis joita käytetään Suomessa tänä vuonna ja ensi vuonna enemmän kuin koskaan Suomen historiassa, enemmän kuin koskaan, [Suna Kymäläinen: Miksi teette veronalennukset?] saataisiin tehokkaasti hoidettua ihmisten peruspalvelut joka puolella Suomea, jotta jokainen voi ihan aidosti luottaa siihen, että pääsee lääkäriin. [Suna Kymäläinen: Miksi verohelpotukset?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

16.34 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärrän, että tämä ei ole välttämättä kovin mukava keskustelu pääministerin kannalta, mutta syy, miksi nyt tässä haluamme vastauksia, on se, että kun tämä hallitus on tehnyt niin poikkeuksellisen rajuja leikkauksia suomalaisten palveluihin, joita on kritisoitu erittäin laajasti, niin kyllä niiden asioiden, joilla te näitä perustelette, pitää olla kivenkovia. Siitä tässä on kysymys.

Punkt i protokollet PR 54/2024 rd

Toivoisin, että vielä nyt tarkentaisitte tätä edustaja Saarikon kysymystä, kun hän kysyi, että oliko niin, että sote-uudistus räjäytti kustannukset. Nyt totesitte, että se ei ole keino vähentää kustannuksia. Olisi hyvä, että selventäisitte kantaanne tässä.

Arvoisa pääministeri, tulkitsen nyt niin, että kun totesitte uudelleen tämän epätarkkuuden, niin myönnätte, että nämä hoitojonot lähtivät laskuun hoitotakuun jälkeen. Ja jos näin on, kun teidän keskeinen perusteenne pidentää tätä hoitotakuuta kolmeen kuukauteen oli se, että hoitotakuu ei ole toiminut, ja kun nyt on käynyt selväksi, että hoitojonot lyhenevät, [Puhemies koputtaa] niin perustuiko tämä teidän päätöksenne nyt oikeaan tietoon vai oletteko valmis tarkentamaan tätä päätöstä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.35 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Ensinnäkin substanssiministerit voivat käydä vielä tarkemmin läpi päätöksien sisältöä ja perusteita, mutta ensin edelleen tähän kustannusten nousuun.

Siis se nyt vaan on niin, että meillä ei ole tässä sitä vaihtoehtoista mallia, koska teidän hallituksenne päätti tietyn mallin, joka ei ole tuonut välineitä sen kustannusten nousun hillintään. Päinvastoin kustannukset ovat nousseet valtavaa tahtia — valtavaa tahtia. [Suna Kymäläinen: Taas puhutaan ihan eri asiasta!] Tähän sitä pitää verrata. Niin kuin sanoin, tässä ei ole niitä työvälineitä. Meidän hallituksellamme on nyt tämä malli, jonka te loitte, jossa ei ole riittäviä välineitä valmiina. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Joka ei räjäyttänyt niitä kustannuksia!] Se oli keskeneräinen. Oppositioista aikanaan koko ajan teitä varoitimme siitä, että alkää runnoko tätä läpi, tämä ei ratkaise, [Annikka Saarikko: Parantakaa sitä, alkää leikatko siitä!] ei rahaa riitä, ei hoitajia ole riittävästi eikä pääse hoitoon. Ja mikään näistä ei ole kunnolla toteutunut. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Kysymys oli hoitajanoista!]

Mitä hoitotakuuseen tulee, niin jos mietitään sitä, milloin tämä hoitotakuu tuli voimaan, se tuli voimaan covidin jälkeen, silloin kun hoitojonot olivat pisimmillään. Ja niitä oli kyllä syytäkin purkaa. Se on erinomainen asia, ja on hyvä, että sen eteen tehtiin töitä. [Puhemies koputtaa] Mutta taas kun arvioidaan sitä, mihin me käytämme rahamme, niin tämän hoidon tarpeen arviointi on tehokkaampi, kustannustehokkaampi tapa kuin kaavamainen laki. [Krista Kiuru: Taas tuli sammakko! — Juho Eerola: Eikö se Kiurulle maistu?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

16.36 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen päätös leikata perusterveydenhuollosta ja pidentää perusterveydenhuollon hoitotakuuta kahdesta viikosta kolmeen kuukauteen on erittäin typerä toimi, mutta se on myös erittäin kallista toimi. Se tulee heikentämään kansalaisten hoitoonpääsyä, se tulee pidentämään hoitojonoja, ja se tulee lisäämään kalliin erikoissairaanhoidon kysyntää. [Sinuhe Wallinheimo: Mites vuokralääkäritoiminta?] Ei voi kuin miettiä, miten te kehtaatte sanoa, että te pyritte lyhentämään hoitojonoja, kun te samaan aikaan teette päätöksiä, jotka pidentävät perusterveydenhuollon hoitojonoja ja leikkaavat sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitusta.

Mutta, arvoisa puhemies, asiaa on ajateltava ensisijaisesti suomalaisten näkökulmasta. Kaikkien suomalaisten on päästävä hoitoon ilman viiveitä, ja nyt te heikennätte ihmisten hoitoonpääsyä ja pidennätte hoitojonoja.

Punkt i protokollet PR 54/2024 rd

Arvoisa puhemies! Haluan kysyä pääministeri Orpolta, oletteko te itse valmis odottamaan lääkäriin pääsyä kolme kuukautta, mitä te nyt odotatte suomalaisilta. [Aki Lindén: Eduskunnan työterveyshuollon kulut ovat viisinkertaiset terveyskeskukseen verrattuna! — Juho Eerola: Täällä on niin sairasta väkeä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Kysymys oli osoitettu pääministeri Orpolle. Olkaa hyvä.

16.38 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä se vaan niin on, että kun ihminen sairastuu tai läheinen sairastuu, niin sinne hoitoon pitäisi päästä. Siihen pitäisi voida luottaa, että sinne hoitoon pääsee. Tämä on se tavoite, minkä eteen kaikki varmasti teemme töitä. Hallitus tekee töitä ja ne ammatillaiset, jotka sitä käytännön työtä tekevät joka päivä, että tämä toteutuisi. [Krista Kiuru: Ei siltä näytä!] Samaan aikaan meillä on pulaa hoitajista, meillä on pulaa lääkäreistä, julkisella puolella erityisesti. Meillä on pulaa rahasta. Meillä on luotu uusi, massiivinen sote-uudistus, joka on kesken — sehän on kesken. Siksi sitä nyt yhdessä hyvinvointialueiden kanssa trimmataan siihen kuntoon, että ihmiset saisivat ajoissa hoitoa, että hoitajat riittäisivät, jotta saataisiin raha riittämään. [Annika Saarikko: Te leikkaatte siitä! — Antti Kurvinen: Myöntäkää totuus!] Kaikkien tavoitteena on tietenkin se, että siinä ajassa kuin on tarvis sen hoidon tarpeen mukaan sinne lääkäriin pääsee.

Otan vielä yhden esimerkin, kun te nyt kovasti mainostatte tämän hoitotakuun erinomaisuutta: Tänä on luettu lehdistä, että Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella, kun hammashoidossa he toteuttavat hoitotakuuta, [Puhemies koputtaa] niin hammaslääkärin korvaus on 20 000 euroa kuukaudessa. [Oikealta: Oho! — Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Siis mitä ihmettä? — Suna Kymäläinen: Eikö se ole sama korvaus kolmen kuukauden päästäkin?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Viimeinen lisäkysymys tähän aihepiiriin liittyen, edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

16.39 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän kysymyksen aiheena on ollut, arvoisa pääministeri, teidän antamanne lausunnot ja niiden paikansapitävyys, ja on mahdollista, että tämä kyselytunti jää nyt tämän vaalikauden virstanpylvääksi. Teillä on puoli tuntia, ylikin, ollut aikaa nöyryä ja myöntää antaneenne virheellisiä lausuntoja, [Välihuutoja — Perussuomalaisten ryhmästä: Voi hyvä isä!] mutta joko ylimielisyyttänne tai asiantuntemattomuuttanne te olette siitä kieltäytynyt. Kolmeen kohtaan olemme pyytäneet teitä myöntymään oikeiden asioiden edessä: hoitojonot, sote-leikkaukset ja sote-kustannusten kasvu. Te voitte korkeintaan sanoa, että annoitte epätarkkaa tietoa, [Sanna Antikainen: Mites Uniperin kanssa meni?] mutta tämän eduskunnan edessä on totuttu kuulemaan pääministeriltä totuus. Arvoisa pääministeri, te sanoitte, että te ette tingi lausunnoistanne, mutta voiko totuudesta tinkiä, pääministeri, tämän eduskunnan edessä? [Sanna Antikainen: Mites Uniperin kanssa?] Miten te arvioitte johtajuuttanne, arvoisa pääministeri Orpo?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 54/2024 rd

16.40 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pitkäänhän olen tässä salissa ollut ja tätä seurannut, mutta harvemmin noin suoraan oppositiosta syytetään valehtelusta. Käytin nyt sitä sanaa, koska sitä te tarkoittitte. Olen vastannut näihin kolmeen kysymykseen useamman kerran tässä, ja toivoisin teiltä kuullun ymmärtämisen opettelua. [Keskustan ryhmästä: Pientä nöyryyttä!] Minä saan olla eri mieltä kuin te, ja me olemme eri mieltä. Me olemme eri mieltä siitä, miten tämän maan asioita hoidetaan. Ja siitä, että minä tulisin teidän linjallenne, ei tapahdu näissä asioissa. [Oikealta: Me emme vajoa!] Meillä on hallituksessa näkemys siitä, miten Suomen asioita laitetaan kuntoon, saada rahat riittämään, palvelut pelaamaan, miten tämä hieno maa pidetään turvallisena ja sellaisena, että lapsilla ja nuorilla on tulevaisuudenuskoa tässä maassa. [Antti Kurvinen: Puhutte muunneltua totuutta!] Meidän täytyy tehdä näitä asioita yhtä aikaa. Me kannamme vastuuta. Me olemme vaikeiden, erittäin vaikeiden ja monimutkaisten asioiden äärellä, ja me teemme parhaamme näiden asioiden kanssa joka päivä sitoutuneesti. [Välihuutoja]

Frågan slutbehandlad.